

ПРОГРАМА

**додакового вступного випробування
для вступників на навчання за освітнім ступенем «магістр»
за спеціальністю 051 «Економіка»
(на основі ступеня «бакалавр», здобутого за іншою спеціальністю)**

Пояснювальна записка

Особи, які вступають до ДВНЗ «УжНУ» для здобуття ступеня магістра на основі ступеня бакалавра, здобутого за неспорідненим напрямом, попередньо складають додаткове вступне випробування у формі співбесіди за нормативною частиною освітньо-професійної програми підготовки бакалавра з напрямку підготовки «Економіка». За умови успішного проходження додаткового вступного випробування вони допускаються до подальших вступних випробувань.

Програма додаткового вступного випробування для вступників спеціальності 051 «Економіка» на основі ступеня бакалавра, здобутого за неспорідненим напрямом, складена для виявлення теоретичних знань вступників з основних фахових навчальних курсів, що вивчались студентами в у вищих навчальних закладах України відповідно до Галузевого стандарту вищої освіти «Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра спеціальності 051 – «Економіка», зокрема, з таких навчальних курсів з підготовки бакалаврів:

- Потенціал та розвиток підприємства;
- Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків;
- Стратегія підприємства;
- Організація виробництва.

Випускник ОКР «бакалавр» для продовження навчання з ОКР «магістр» зі спеціальності «економіка» повинен володіти сучасним економічним мисленням, широкою ерудицією, високим загальним рівнем освіченості та культури, фундаментальними гуманітарними знаннями та ґрунтовною теоретичною підготовкою в галузі економіки, знаннями в галузі теорії і практики оцінки потенціалу та розвитку підприємства, розробки його стратегії та організації виробництва. Крім того, студент повинен показати, що він може самостійно та кваліфіковано вирішувати комплекс завдань відповідно до його функціональних обов'язків, здатністю самостійно продовжувати навчання, бути спроможним постійно нарощувати свої знання в сфері обраного фаху.

Додаткове фахове вступне випробування проводиться у формі співбесіди.

Порядок проведення співбесіди визначається Положенням про приймальну комісію ДВНЗ «Ужгородський державний університет».

Програма додаткового вступного випробування містить пояснюючу записку, критерії оцінювання результатів співбесіди, зміст тем з базових навчальних дисциплін, перелік питань та рекомендовану літературу.

Критерії оцінювання додаткового вступного випробування для здобуття освітньо- кваліфікаційного рівня магістра на основі ступеня бакалавра, здобутого за неспорідненим напрямом

При оцінюванні знань за основу береться повнота і правильність відповідей. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання, зокрема при наступних варіантах їх відповідей:

1.Абітурієнт:

Досконало володіє теоретичним навчальним матеріалом у розрізі всього комплексу дисциплін спеціальності для ґрунтової відповіді на поставлені питання;

Глибоко і повно оволодів понятійним апаратом, вільно та аргументовано висловлює власні думки;

Демонструє культуру спеціальної мови і використовує сучасну термінологію, цілісно, системно у логічній послідовності дає відповідь на поставлені питання.

ВИСНОВОК КОМІСІЇ:Рекомендовано;

2.Абітурієнт:

Володіє теоретичним навчальним матеріалом у розрізі всього комплексу дисциплін спеціальності для відповіді на поставлені питання;

Здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій; наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень;

Грамотно викладає відповідь, але зміст і форма відповіді мають окремі неточності, припускає 2-3 непринципові помилки, які вміє виправити, добираючи при цьому аргументи для підтвердження певних дій.

ВИСНОВОК КОМІСІЇ: Рекомендовано;

3.Абітурієнт:

Частково володіє навчальним матеріалом, здатний логічно відтворити значну його частину;

Виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, але викладає його неповно, непослідовно, припускається неточностей у визначенні понять, у застосуванні знань для вирішення практичних задач, не вміє доказово обґрунтувати свої думки;

Завдання виконує але припускає методологічні помилки.

ВИСНОВОК КОМІСІЇ: Рекомендовано;

4.Абітурієнт:

Має розрізнені безсистемні знання;

Володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його безладно, уривчастими реченнями;

Припускає помилки у визначенні термінів, які приводять до викривлення їх змісту;

Припускає принципові помилки при вирішенні типових ситуацій; Не відповідає (або дає неповні, неправильні відповіді) на основні та додаткові питання.

ВИСНОВОК КОМІСІЇ: Не рекомендовано.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел абітурієнт на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку.

ЧАСТИНА 1. «ПОТЕНЦІАЛ ТА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА»

Тема 1. Сутнісна характеристика потенціалу підприємства

Наукова сутність поняття «потенціал», генезис його становлення та використання в економічних дослідженнях і бізнес-практиці. Видові прояви потенціалу. Теоретичне позиціонування категорії «потенціал підприємства» у системі наукових понять. Основні підходи до вивчення потенціалу підприємства: їхні переваги та недоліки за конкретних умов застосування.

Концептуальне значення й формування системного підходу до аналізу потенціалу підприємства. Системне визначення основних складових елементів потенціалу підприємства. Системні зв'язки та характерні особливості окремих складових. Основний зміст поняття «потенціал підприємства». Теоретична модель формування потенціалу підприємства.

Основні типи структуризації потенціалу підприємства. Визначення та взаємозв'язок об'єктних і суб'єктних складових потенціалу підприємства.

Сутнісно-змістовна характеристика об'єктних складових потенціалу підприємства: інноваційного, виробничого, фінансового та відтворювального. Виробничий потенціал підприємства, його елементна структура: потенціал землі та природно-кліматичні умови, потенціал основних та оборотних фондів, потенціал нематеріальних активів, технологічний потенціал підприємства. Елементи фінансового потенціалу підприємства. Просте й розширене відтворення потенціалу підприємства.

Сутнісно-змістовна характеристика суб'єктних складових потенціалу підприємства: науково-технічного, управлінського, маркетингового та потенціалу організаційної структури управління. Маркетинговий потенціал підприємства та його структура: збутовий, логістичний та інші елементи.

Агреговані прояви потенціалу підприємства та їхня характеристика: трудовий, інфраструктурний та інформаційний потенціали. Системоутворююча роль трудового, інфраструктурного та інформаційного потенціалів.

Методологічні основи використання графоаналітичної технології для дослідження потенціалу сучасних підприємств. Функціональна класифікація бізнесу як передумова побудови графоаналітичних моделей потенціалу підприємств: 1) виробництво, розподіл і збут продукції; 2) організаційна структура та менеджмент; 3) маркетинг; 4) фінанси. Критерії та показники аналізу кожного функціонального блоку бізнесу. Алгоритм графоаналітичної оцінки потенціалу підприємства. Методика інтерпретації результатів графоаналітичного дослідження.

Тема 2. Формування потенціалу підприємства

Визначення процесів формування та розвитку потенціалу сучасних підприємств. Комплексний підхід до аналізу та системні особливості соціально-економічних систем мікрорівня. Загальнотеоретична модель формування потенціалу підприємства. Синергічні ефекти в розвитку потенціалу підприємства (операційна, управлінська та фінансова синергії). Алгоритм оптимізації потенціалу підприємства. Основні типи закономірностей формування потенціалу підприємства: формуючі та регулюючі. Виділення та аналіз домінуючого чинника розвитку підприємства як основи управління процесами формування його потенціалу. Сучасні тенденції формування потенціалу підприємств.

Основні типи сегментування сучасних сфер бізнесу: галузевий та ресурсний розподіли. Специфіка аналізу окремих галузей національної економіки та підприємств. Особливості структури потенціалу підприємств залежно від галузевої специфіки. Особливості формування потенціалу підприємств добувної (гірничорудної, вугільної,

нафтогазової), металургійної (чорної, кольорової), хімічної, легкої промисловості, машинобудівних та енергогенеруючих компаній, будівельних, сільськогосподарських та транспортних організацій. Ключові фактори ефективного формування й використання потенціалу підприємств різних сфер бізнесу.

Тема 3. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства

Взаємозв'язок економічних категорій: ринок, конкуренція, конкурентоспроможність і потенціал підприємства. Системні характеристики потенціалу з функціональних та організаційних позицій, що визначають ефективність його використання та конкурентоспроможність.

Порівняльна оцінка потенціалів підприємств через ринок як передумова оцінки їх конкурентоспроможності. Рівні та особливості прояву конкурентоспроможності потенціалу підприємства.

Методологія оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства: принципи та підходи. Класифікація методів оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.

Діагностика факторів, що визначають конкуренцію на різних ринках. Основні сили конкуренції за М. Портером. Потенційні конкуренти, аналіз імовірності входження в галузь. Економічні можливості постачальників ресурсів і покупців (споживачів) продукції підприємства.

Стратегічний аналіз конкурентоспроможності потенціалу підприємства. Оцінка конкурентного статусу фірми. Оцінка привабливості стратегічних зон господарювання. Класифікація конкурентоспроможності потенціалу залежно від рівня глобалізації цілей дослідження (світове лідерство, світовий стандарт, національне лідерство, національний стандарт, галузеве лідерство, галузевий стандарт, пороговий рівень), відповідно до рівня фокусування на функції управління.

Можливі моделі планування в різних стратегічних зонах господарювання. STEP-аналіз підприємства. SWOT-аналіз підприємства. SPACE-аналіз підприємства. Метод аналізу GAP.

Прикладні методики оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства: індикаторний метод оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства за економічними і соціальними стандартами, метод експертних оцінок, метод набору конкурентоспроможних елементів.

Тема 4. Теоретичні основи оцінки потенціалу підприємства

Мета і завдання вартісної оцінки потенціалу підприємства. Сутність та механізм реалізації процедури оцінки потенціалу підприємства. Концепція вартісної оцінки потенціалу підприємства: теоретичні постулати, методологічні передумови, різновиди вартості бізнесу та принципи її визначення. Структурно-логічна схема формування вартості потенціалу підприємства та її складових.

Сучасна методологія оцінки вартості бізнесу та потенціалу підприємства. Сутнісно-змістовна характеристика вартості в обміні: ринкової, ліквідаційної, заставної, страхової та орендної вартості. Особливості прояву вартості потенціалу в користуванні: інвестиційна, балансова, податкова та вартість заміщення (відтворення).

Загальна класифікація принципів оцінки вартості потенціалу підприємства. Сутнісно-змістовна характеристика принципів оцінки, які базуються на уявленнях користувача: принцип корисності, принцип заміщення, принцип очікування. Розкриття принципів оцінки, пов'язаних з ринковим середовищем: принцип залежності, принцип попиту і пропонування, принцип відповідності, принцип конкуренції, принцип заміщення (відтворення). Принципи, пов'язані з земельною ділянкою, будинками та

спорудами: принцип залишкової продуктивності, принципи вкладу (внеску) та віддачі, принципи збалансованості та оптимальності, принцип поділу та поєднання майнових прав. Принцип найліпшого і найефективнішого використання як єдиний базис інтегральної оцінки потенціалу підприємства.

Тема 5. Методичні підходи до оцінки потенціалу підприємства

Сутність та необхідність системного підходу до оцінки вартості потенціалу підприємства. Три основні теоретичні концепції оцінки вартості бізнесу та потенціалу підприємства: результатна (дохідна), ресурсна (витратна) та ринкова (порівняльна); їх специфічні особливості. Система чинників, які визначають вартість потенціалу підприємства. Методологія вартісної оцінки потенціалу підприємства.

Загальна характеристика витратних методів оцінки та особливостей їх використання за сучасних умов господарювання: метод порівняльної одиниці, метод поділу за компонентами, метод кількісної діагностики, метод обліку витрат на інфраструктуру, метод вартості заміщення (відтворення), метод індексації даних проектно-кошторисної документації.

Загальна методологія порівняльних методів оцінки. Ознайомлення з методами ринкової концепції: метод парного продажу, метод статистичних коригувань, експертні методи порівняння, метод мультиплікаторів порівняння. Класифікація мультиплікаторів порівняння за різними ознаками.

Основи результатної оцінки вартості потенціалу підприємства. Функції грошової одиниці: економічна сутність, призначення та використання в розрахунках вартості потенціалу підприємства. Загальна характеристика результатних методів для оцінки потенціалу підприємства: метод дисконтування грошових потоків, метод капіталізації доходу, метод залишкового доходу.

Методи визначення ставки приведення грошових потоків: метод кумулятивної побудови, метод співставного продажу, метод капітальних активів, метод сполучених інвестицій, метод середньозваженої вартості капіталу, метод внутрішньої норми дохідності, метод ставки LIBOR.

Економічна логіка побудови та розрахунку коефіцієнта капіталізації. Різновиди коефіцієнтів капіталізації. Методи розрахунку коефіцієнта капіталізації: за ставкою дисконту, на основі співставного продажу, метод сумування, метод вирахування, метод сполучених інвестицій, метод Елвуда, метод фінансових показників схожих підприємств, метод ринкового мультиплікатора, метод внутрішньої ставки дохідності.

Порівняльна характеристика переваг і недоліків різних підходів до оцінки вартості потенціалу підприємства.

Тема 6. Оцінка вартості земельної ділянки, будівель і споруд

Сучасні особливості підприємницького використання забудованих і незабудованих ділянок. Основні передумови визнання земельних ділянок та об'єктів нерухомості частиною потенціалу підприємства згідно з ресурсним та організаційно-функціональним підходами. Принципи визначення вартості земельної ділянки та об'єктів нерухомості. Перелік і зміст документів, необхідних для проведення оцінки вартості нерухомих об'єктів.

Оцінка вартості земельних ділянок промислового й непромислового призначення. Різновиди експертної та нормативної оцінки земель, їх порівняльна характеристика. Передумови проведення нормативної та експертної оцінки вартості земель.

Базові методичні підходи до оцінки вартості земельних ділянок: метод залишку для землі, метод капіталізації земельної ренти, метод порівняльного продажу, метод переносу

(співвідношення), метод витрат на освоєння. Види земельної ренти: диференціальна, абсолютна та монопольна ренти.

Класифікація об'єктів нерухомості у цілях оцінки. Змістовна характеристика методів оцінки об'єктів нерухомості: метод порівняльної одиниці, метод поділу за компонентами, метод мультиплікаторів та ін. Особливості використання різних методів оцінки об'єктів нерухомості за сучасних умов діяльності. Визначення зносу об'єктів нерухомості: по-елементний метод, метод Брендта, на основі технічного огляду.

Тема 7. Оцінка ринкової вартості машин та обладнання

Ідентифікація машин та обладнання як об'єкта оцінки й складової потенціалу підприємства. Оцінка машин та обладнання відокремлено, групами й системно. Типові ситуації, що потребують вартісної оцінки машин та обладнання. Характерні особливості машин та обладнання як елемента потенціалу підприємства.

Способи групування машин та обладнання як об'єкта оцінки: за належністю до основних фондів, за роллю у виробничому процесі, за правом власності, за способом придбання та походження, за етапом життєвого циклу, за рівнем універсальності. Джерела інформації та етапи ідентифікації об'єкта оцінки.

Види зносу та його вплив на вартість машин та обладнання: фізичний знос, технологічне, функціональне та економічне старіння. Непрямі методи визначення фізичного зносу об'єкта: метод ефективного віку, метод експертизи стану, метод зниження споживчих якостей, метод зниження доходності. Оцінка техніко-економічного старіння машин та обладнання.

Особливості використання витратних методів оцінки потенціалу машин та обладнання підприємства: метод розрахунку за ціною однорідного об'єкта, метод аналізу й індексації витрат, метод по-елементного розрахунку витрат, метод визначення собівартості за укрупненими нормативами.

Порівняльний підхід до оцінки вартості потенціалу машин та обладнання. Методика вибору об'єкта порівняння. Змістовна характеристика найбільш поширених методів порівняльної групи, які використовуються для оцінки машин та обладнання: метод прямого порівняння, метод статистичного моделювання ціни, метод розрахунку за питомими ціновими показниками, методи кореляційних залежностей, метод процента відновної вартості, метод рівновеликого аналога.

Методологія результатної оцінки машин та обладнання. Особливості використання методів результатної групи для оцінки вартості машин та обладнання: метод дисконтування чистих грошових потоків, метод прямої капіталізації доходів.

Тема 8. Нематеріальні активи підприємства та методи їх оцінки

Понятійно-категоріальний апарат, який використовується в оціночній практиці нематеріальних активів підприємства. Специфічні риси нематеріальних активів як складової потенціалу підприємства. Класифікація нематеріальних активів за різними ознаками: за правовою ознакою, за ознакою цілісності та ін. Типові господарські ситуації, які вимагають оцінки вартості нематеріальних активів підприємства.

Функціональний підхід до менеджменту нематеріальних активів підприємства. Процес перетворення продукту інтелектуальної праці в нематеріальний актив.

Особливості господарського використання нематеріальних активів у діяльності сучасних підприємств. Принципи обліку нематеріальних активів підприємства як передумова їхньої оцінки. Оцінка та аналіз нематеріальних активів підприємства.

Методологія оцінки вартості нематеріальних активів підприємства. Основні підходи до вирішення проблеми ідентифікації нематеріального об'єкта оцінки. Види оцінок

вартості нематеріальних активів: за фактичною собівартістю, за поточною відновною вартістю, за поточною ринковою вартістю, за чистою вартістю реалізації. Методи оцінки вартості потенціалу нематеріальних активів (метод приведення грошових потоків, метод умовної економії, метод отриманих переваг у доходах, метод надлишкових прибутків, метод надлишкових грошових потоків, метод звільнення від роялті, метод виграшу в собівартості, метод прямої капіталізації грошового потоку) та особливості їх використання за сучасних умов господарювання.

Витратний підхід до оцінки вартості потенціалу нематеріальних активів: основні передумови та принципи. Сутнісна характеристика витратних методів оцінки нематеріальних активів: метод початкових витрат, метод відновної вартості, метод вартості заміщення.

Аналітичний огляд існуючих методик до оцінки науково-технічної продукції, об'єктів промислової власності, ліцензій, науково-технічної інформації, програмного забезпечення та інформаційних продуктів, товарного знака й фірмового найменування.

Тема 9. Трудовий потенціал підприємства та його оцінка

Визначення поняття «трудовий потенціал»: рівні прояву, види, характерні риси. Одиниці виміру вартості трудового потенціалу підприємства, їх використання в прикладному аналізі. Мета, цілі та завдання оцінки трудового потенціалу в господарській практиці.

Трудовий потенціал працівника і характеристика окремих його складових. Фактори, що визначають трудовий потенціал працівника. Зв'язок та відмінності трудового потенціалу організації у співставленні з трудовим потенціалом її співробітників. Основні складові трудового потенціалу організації.

Теоретичні передумови побудови методик оцінки трудового потенціалу: сучасні підходи та моделі. Методологічні основи визначення трудового потенціалу підприємства. Загальна логіка оцінки вартості трудового потенціалу. Система чинників, які визначають розмір і вартість управлінського потенціалу. Модель оцінки трудового потенціалу технологічного персоналу підприємства.

Витратні методики вартісної оцінки трудового потенціалу та особливості їх практичного використання. Методика оцінки потенціалу за Н. В. Авдеєнком та В. А. Котловим: сутність, показники, переваги та недоліки. Методика оцінки трудового потенціалу на основі одиниці живої праці: показники та алгоритм розрахунку.

Методики порівняльної оцінки потенціалу підприємства: анкетування, описовий метод, порівняння парами, рейтинговий метод, метод визначеного розподілу, оцінка за вирішальною ситуацією, шкала спостереження за поведінкою, метод інтерв'ю, метод «360 градусів», тестування, моделі компетентності та ін. Коефіцієнтна методика оцінки трудового потенціалу підприємства: групи показників та алгоритм їх розрахунку. Результатна оцінка потенціалу управлінського та технологічного персоналу.

Необхідність управління трудовим потенціалом підприємства. Управління трудовим потенціалом на основі коефіцієнтів заміщення економічних ресурсів. Алгоритм управління трудовим потенціалом підприємства на основі трифакторної моделі оцінки.

Тема 10. Оцінка вартості бізнесу

Визначення поняття «вартість бізнесу». Загальна внутрішня модель оцінки вартості бізнесу. Структурно-логічний алгоритм оцінки вартості бізнесу. Витратні, порівняльні та результатні методи оцінки вартості бізнесу: їх сутність та особливості практичного використання.

Простий балансовий метод оцінки вартості бізнесу: алгоритм розрахунку та ключовий показник. Метод регулювання балансу. Метод вартості заміщення. Метод ліквідаційної вартості. Метод чистих активів. Методики накопичення активів.

Метод прямої капіталізації: ключові особливості та алгоритм визначення. Метод дисконтування грошового потоку. Метод оцінки вартості бізнесу на основі опціонів. Метод економічного прибутку. Метод додаткових прибутків.

Метод мультиплікаторів: різновиди мультиплікаторів та їх використання в оціночній практиці. Метод галузевих співвідношень. Метод аналогового продажу (ринку капіталу). Основні методи аналізу бізнесу з метою оцінки його вартості. Особливості оцінки гудвілу (репутації) підприємства: німецький метод, швейцарський метод, англосаксонський метод, дисконтний метод, метод щорічного визначення, метод Грефа, комбінований метод оцінки.

ЧАСТИНА 2. «ОБҐРУНТУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ РІШЕНЬ І ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКІВ»

Тема 1. Сутнісна характеристика господарських рішень.

Господарські рішення та їх види. Вимоги до господарських рішень та умови їх досягнення. Способи формалізації та реалізації господарських рішень. Визначення оптимальних форм подання та реалізації господарських рішень. Якість та ефективність господарських рішень. Види ефективності господарських рішень. Умови та перешкоди прийняття ефективного рішення. Сутність оцінювання ефективності господарського рішення.

Тема 2. Технологія прийняття рішень господарської діяльності.

Сутність та елементи процесу прийняття господарських рішень. Етапи та стилі прийняття рішень. Корисні структурні схеми прийняття рішень. Основні моделі та засоби прийняття рішень. Характер та умови прийняття господарських рішень. Ранжування умов прийняття рішень.

Тема 3. Методологічні основи підготовки господарських рішень.

Сутність методів розробки господарських рішень (аналітичні, статистичні та математичні методи). Сутність методу експертних оцінок, його різновиди. Класифікація видів експертних оцінок господарських рішень. Евристичне програмування: сутність та основні види. Ділові ігри, етапи їх проведення та організаційно - діяльнісні ігри. Метод сценаріїв: сутність, особливості розробки. Сутність методу «дерево рішень», основні етапи розробки.

Тема 4. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання їх ефективності.

Сутність обґрунтування господарських рішень. Підходи до обґрунтування і вибору господарських рішень. Критерії оцінювання господарських рішень. Підходи до обґрунтування та вибору рішень. Комплексний підхід до обґрунтування господарських рішень.

Тема 5. Прогнозування та аналіз господарських рішень.

Особливості прогнозування господарських рішень. Основні завдання та принципи прогнозування. Сутність та принципи аналізу господарських рішень, основні методи. Математичні методи аналізу господарських рішень. Інструментарій методів аналізу. Сфери застосування методів та інструментів прийняття господарських рішень.

Тема 6. Невизначеність як першопричина ризику підприємницької діяльності.

Сутність та види невизначеності, основні причини її появи. Особливості функціонування підприємств в умовах невизначеності. Критерії прийняття рішень в умовах невизначеності. Теорія корисності та її застосування в процесах прийняття рішень. Аксиоми раціональної поведінки.

Тема 7. Підприємницькі ризики та їх вплив на прийняття господарських рішень

Підходи до визначення сутності категорії «ризик». Ризик як економічна категорія. Ризик і невизначеність. Основні риси ризиків. Природа підприємницького ризику, характеристика факторів, які впливають на підприємницькі ризики. Основні функції підприємницьких ризиків. Класифікація підприємницьких ризиків.

Тема 8. Прийняття господарських рішень за умов ризику та у конфліктних ситуаціях.

Критерії прийняття рішень за умов ризику. Характеристика критеріїв прийняття рішень за умов ризику. Прийняття рішень у конфліктних ситуаціях. Сутність теорії ігор, система понять.

Тема 9. Обґрунтування фінансових та інвестиційних рішень за умов ризику.

Сутність інвестиційних рішень, інвестиційного проекту. Проектний ризик та прийняття господарських рішень, критерії обґрунтування рішень під час вибору інвестиційного проекту. Сутність фінансових рішень та особливості прийняття фінансових рішень за умов ризику. Портфелі Г. Марковіца і Р. Гобіна. Теорія оптимального портфеля. Формування оптимального портфеля з обмеженої кількості цінних паперів.

Тема 10. Якісне оцінювання підприємницьких ризиків.

Сутність якісного аналізу ризиків підприємницької діяльності, Аналіз основних зон ризику. Класифікація видів господарських ризиків, характеристика причин їх виникнення. Політичний, соціальний, адміністративно-законодавчий, демографічний, екологічний, виробничі, транспорті, реалізаційні, фінансові, інвестиційні ризики та ризики ЗЕД: їх видова класифікація, причини виникнення, оцінювання ступеня.

Тема 11. Кількісне оцінювання підприємницьких ризиків.

Сутність кількісного аналізу ризиків господарювання. Система показників абсолютного та відносного вимірювання ризику. Методи кількісного оцінювання підприємницьких ризиків. Характеристика переваг та недоліків методів кількісного оцінювання підприємницьких ризиків. Методи кількісного оцінювання ризиків інвестиційних проектів. Переваги та недоліки методів кількісного оцінювання інвестиційних ризиків. Інші методи оцінки ризикованості інвестиційних проектів. Показники аналізу варіабельності прибутку.

Тема 12. Основи ризик-менеджменту на підприємстві.

Сутність ризик-менеджменту, його функції та організація на підприємстві. Особливості управління ризиками господарської діяльності. Функції керованої та керуючої підсистеми управління ризиками. Напрями і методи регулювання ступеня ризику: передача ризику, страхування, хеджування, диверсифікація. Модуль «імовірність виникнення втрат/рівень збитків» для пошуку рішення щодо оптимізації ступеня ризику

ЧАСТИНА 3. «СТРАТЕГІЯ ПІДПРИЄМСТВА»

Тема 1. Стратегія підприємства: поняття, еволюція концепції.

Планування. Фази еволюційного розвитку планування: поточне планування, екстраполяційне планування, стратегічне планування, стратегічне управління. Стратегія. Стратегія підприємства. Стратегічні зміни. Стратегічний контекст діяльності підприємства. Предмет дисципліни „Стратегія підприємства». Ієрархія стратегій. Мультибізнесові і однобізнесові підприємства.

Тема 2. Місія та цілі підприємства.

Місія підприємства. Цілі підприємства. Мета підприємства. Ієрархія цілей. Дерево цілей. Вимоги до побудови дерева цілей. Декомпозиція цілей. Коректування цілей. Класифікація цілей.

Тема 3. Стратегічний контекст підприємства.

Підприємство в стратегічному контексті. Місце підприємств в ринковій економічній системі. Аспекти стратегічного контексту підприємства. Стратегічний контекст управління підприємством. Фірма як суб'єкт ринку. Поняття стратегічної бізнес-одиниці.

Тема 4. Оцінювання зовнішнього середовища підприємства.

Середовище підприємства. Зовнішнє середовище. Макросередовище. Мікросередовище. Внутрішнє середовище. PEST-аналіз. Можливості зовнішнього середовища. Загрози зовнішнього середовища. Елементи макро- і мікросередовища. Фактори макро- і мікросередовища. Конкурентне середовище. Конкуренція. Конкуренти. Конкурентні сили в галузі. Інтенсивність конкуренції. Конкурентні переваги. Діапазон конкуренції. Загальні конкурентні стратегії (за М. Портером). Рушійні сили конкуренції. Карти стратегічних груп. Покупці. Сегментація ринку. Партнери.

Тема 5. Аналіз стратегічного потенціалу підприємства.

Внутрішнє середовище. Діагностика внутрішнього середовища. Підприємство як система. Підсистема. Елемент підсистеми. Декомпозиція підсистеми. Декомпозиція елементів підсистеми. Сильні сторони підприємства. Слабкі сторони підприємства. Цільовий аналіз. Функціональний аналіз. Функціонально-цільовий аналіз. Проблемний аналіз. Системність показників. Методи і прийоми аналізу внутрішнього середовища. Специфічні методи функціонального аналізу. Стратегічна проблема. Стратегічні ресурси. SWOT-матриця. SWOT-аналіз.

Тема 6. Стратегії бізнесу.

Конкурентні стратегії. Ділова стратегія. Бізнесова стратегія. Стратегія конкурентоспроможності. Базові стратегії конкурентоспроможності. Концепція стратегічних бізнес-центрів. Конкурентні сили. Конкурентні позиції. Базові конкурентні стратегії М.Портера. Конкурентні стратегії: лідерства за витратами, широкої диференціації, оптимальних витрат, ринкової ніші або фокусування, упередження. Конкурентоспроможність продукції. Конкурентоспроможність підприємства. Технічні, економічні і нормативні параметри конкурентоспроможності. Кількісні показники конкурентоспроможності. Конкурентостійкість підприємства. Етапи формування конкурентної стратегії.

Тема 7. Стратегія диверсифікації діяльності підприємства.

Стратегія диференціації товару. Стратегія диференціації ринку. Диверсифікація. Стратегія диверсифікації. Поступові зміни середовища. Переривчасті зміни середовища. Диверсифікація, зв'язана з потребами і з технологією. Конгломератна диверсифікація та інтернаціоналізація.

Тема 8. Стратегії зовнішнього розвитку підприємства.

Типи розвитку підприємства. Зовнішній розвиток підприємства. Цілі зовнішнього розвитку підприємства. Стратегія росту. Начальна стратегія. Стратегія проникнення.

Стратегія прискороного росту. Стратегія перехідного періоду. Стратегія стабілізації. Стратегія виживання.

Тема 9. Корпоративна стратегія підприємства.

Корпоративна (загальна) стратегія підприємства. Базова стратегія. Стратегія зростання. Поглинання конкурента. Злиття підприємств. Створення спільних підприємств. Стратегія стабілізації. Стратегія виживання (скорочення). Стратегія розвороту. Стратегія відокремлення. Стратегія ліквідації. Стратегічні альтернативи. Інтенсифікація. Диверсифікація. Інтеграція. Організаційна, економічно-фінансова, маркетингова, соціальна санація. Стратегічний аналіз. Портфельний аналіз. Методи стратегічного аналізу. Модель „продукт-ринок». Ефект синергізму. Типи синергізму. Гнучкість портфеля бізнесу. Стратегічна одиниця бізнесу.

Тема 10. Матричні методи у формуванні корпоративної стратегії підприємства.

Матриця. Матричні методи. Квадранти матриці. Матриця БКГ. Матриця „Мак-Кінсі». Матриця АДЛ. Фази життєвого циклу галузі. Уточнені стратегії фірми АДЛ. Матриця Ансоффа. Модель Абея.

Тема 11. Альтернативність у стратегічному виборі.

Поняття стратегічних альтернатив. Базові стратегічні альтернативи. Конкурентні стратегічні альтернативи. Стратегічні альтернативи розвитку бізнесу підприємства. Стратегії інтенсивного, концентрованого (обмеженого) зростання (розвитку). Стратегії інтегрованого зростання (розвитку). Стратегії скорочення. Стратегії скорочення. Стратегії стабілізації. Вибір стратегічного напрямку діяльності (розвитку) підприємства. Оцінка стратегічних альтернатив.

Тема 12. Декомпонування корпоративної стратегії підприємства.

Вибір стратегії підприємства. Стратегії малих підприємств. Стратегії середніх підприємств. Стратегії великих підприємств. Об'єктивні обмеження і критерії стратегічного вибору. Метод складання сценаріїв. Операційна стратегія. Стратегічний план. Технологічна, соціальна і адміністративна стратегії підприємства. Декомпонування стратегій підприємства. Активна і пасивна стратегії. Стратегії лідера на ринку, виклику, послідовника, підприємства, що знає своє місце на ринку. Програми та проекти реалізації стратегії. Поточна і стратегічна діяльність.

Тема 13. Загальна характеристика функціональної стратегії.

Суть функціональної стратегії. Завдання функціональної стратегії. Функціональний підхід. Основні функціональні стратегії. Формування функціональних стратегій.

Тема 14. Стратегічні аспекти у функціональних сферах діяльності підприємства.

Особливості маркетингової стратегії. Особливості виробничої (операційної) стратегії. Вимоги до стратегії персоналу. Принципи розробки фінансової стратегії. Особливості соціальної стратегії. Вибір стратегії НДДКР.

Тема 15. Сучасний стан і перспективи розвитку стратегічного управління в Україні.

Розповсюдження практики стратегічного управління в Україні. Ставлення керівництва підприємств до запровадження стратегічного управління. Вплив стратегічного управління на діяльність вітчизняних підприємств. Особливості стратегічної проблематики українських підприємств. Доцільність та проблеми запровадження системи стратегічного управління в практику вітчизняних підприємств.

ЧАСТИНА 4. «ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА»

Тема 1. Організаційні основи виробництва.

Виробнича діяльність. Суть виробництва. Предмет, метод та завдання курсу. Короткий зміст курсу. Правові основи господарської діяльності в Україні. Основні нормативні документи.

Тема 2. Виробничі системи.

Виробництво. Основні Функції. Мета виробництва. Система. Виробничі системи. Структура виробничих систем. Особливості виробничих систем. Основні закони організації. Форми організації. Головна мета підприємства. Ієрархічні виробничі системи.

Тема 3. Виробничі процеси.

Технологія. Процес. Технологічний процес. Види процесу. Структура виробничих процесів. Принципи організації виробничих процесів. Спеціалізація робочих місць. Коефіцієнти закріплення операцій, серійності, масовості. Типи виробництва. Форми організації виробництва. Основні принципи організації виробничого процесу.

Тема 4. Виробничий процес у просторі.

Робоче місце. Цех. Виробнича структура. Чинники виробничих структур. Формування виробничих структур. Принципи спеціалізації. Цехова виробнича структура. Генеральний план розташування підприємства та його принципи.

Тема 5. Державні органи управління.

Державне регулювання економіки. Президент України. Державна влада в Україні. Функції держави. Державний бюджет та його джерела. Податкова система і податкова політика держави. Біржі та їх роль у розвитку економіки держави.

Тема 6. Організація виробничого процесу.

Виробничий цикл. Тривалість виробничого циклу. Структура виробничого циклу. Скорочення тривалості виробничого циклу. Партії та їх розмір. Технологічний цикл. Операційний цикл. Тривалість операційного циклу. Послідовний вид руху деталей. Паралельний вид руху деталей. Паралельно - послідовно вид руху деталей.

Тема 7. Допоміжні виробництва підприємства.

Системи технічного обслуговування. Інфраструктура підприємства. Роль та значення інфраструктури. Інструментальне господарство та основні його завдання. Форми організації. Ремонт. Види ремонту. Енергетичне забезпечення виробничого процесу. Види енергоносіїв. Форми енергозабезпечення. Резерви та напрямки вдосконалення енергогосподарства.

Тема 8. Транспортне обслуговування.

Основні завдання транспортного господарства. Види і призначення транспортного господарства. Транспортні засоби. Вантажний потік. Види маршрутів. Потреба в транспортних засобах. Мета складського господарства. Функції. Потреба у складах.

Тема 9. Забезпечення якості та конкурентоспроможності продукції на виробництві.

Якість продукції. Показники. Оцінка. Стандарти. Класифікація. Показники оцінки. Етапи оцінювання якості. Технічний контроль та засоби. Метрологічне забезпечення. Принципи управління якістю. Цілі управління якістю. Конкурентоспроможність.

Тема 10. Організація оплати праці на підприємстві.

Заробітна плата. Функції. Склад зарплати. Тарифна система. Форми оплати праці. Посадові оклади. Штатний розклад.

Перелік питань до фахового випробування

ПОТЕНЦІАЛ ТА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА

1. Загальна характеристика потенціалу підприємства.
2. Видові прояви потенціалу підприємства.
3. Структура потенціалу підприємства.
4. Графоаналітична модель потенціалу підприємства.
5. Потенціал підприємства, як інтегрована економічна система.
6. Формування потенціалу підприємства.
7. Методика вартісної оцінки розміру складових елементів потенціалу підприємства при його формуванні.
8. Закон синергії. Форми прояву синергії.
9. Оптимізація структури потенціалу підприємства.
10. Сучасні аспекти формування потенціалу підприємства.
11. Особливості конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
12. Рівні конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
13. Методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
14. Теорія конкурентних переваг М.Портера.
15. Метод аналізу GAP.
16. Прикладні моделі оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
17. Оцінка потенціалу підприємства.
18. Цілі оцінювання потенціалу підприємства.
19. Поняття вартості та її модифікації.
20. Формування вартості потенціалу підприємства.
21. Принципи оцінки потенціалу підприємства.
22. методологія визначення вартості потенціалу підприємства.
23. Коефіцієнт капіталізації. Види та методи визначення коефіцієнта капіталізації.
24. Функції грошової одиниці.
25. Ставка дисконту. Методи розрахунку ставки дисконту.
26. Метод сполучених інвестицій.
27. Цілісний земельно-архітектурний комплекс.
28. Принципи визначення вартості земельної ділянки.
29. Різновиди оцінок земельних ділянок.
30. Метод капіталізації земельної ренти.
31. Метод співставного продажу.
32. Класифікація об'єктів нерухомості.
33. Методи порівняльної групи оцінки вартості об'єктів нерухомості. Експертні та результатні методи.
34. Інвентарний об'єкт.
35. Технологічне, функціональне, економічне старіння.
36. Методичні особливості оцінки машин та обладнання. Витратний підхід.
37. Дохідний підхід. Метод прямої капіталізації доходів.
38. Інтелектуальна власність.
39. Класифікація нематеріальних активів.
40. Менеджмент нематеріальних активів.

41. Теоретичний аналіз проблеми нематеріальних активів.
42. Облік та оцінка нематеріальних активів підприємства.
43. Методологічні основи оцінки нематеріальних активів підприємства.
44. Сутність трудового потенціалу підприємства.
45. Структура трудового потенціалу.
46. Загальні підходи до оцінки трудового потенціалу.
47. методи оцінки трудового потенціалу окремих працівників.
48. Основи управління трудовим потенціалом підприємства.
49. Методи оцінки вартості бізнесу.
50. Мультиплікатори оцінки вартості бізнесу.

ОБГРУНТУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ РІШЕНЬ ТА ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКІВ

1. Господарські рішення та їх види.
2. Вимоги до господарських рішень та умови їх досягнення.
3. Якість господарських рішень.
4. Ефективність господарських рішень.
5. Умови та перешкоди прийняття ефективного господарського рішення.
6. Оцінка ефективності господарського рішення.
7. Сутність та елементи процесу прийняття господарських рішень.
8. Етапи та процедури прийняття рішень.
9. Стилi та шляхи прийняття господарських рішень.
10. Основні моделі (структурні схеми) прийняття рішень.
11. Характер та умови прийняття рішень.
12. Основні моделі прийняття рішень в теорії управління.
13. Сутність методів розробки господарських рішень, характеристика аналітичного, статистичного та математичного методів.
14. Сутність методу експертних оцінок, його різновиди.
15. Класифікація видів експертних оцінок господарських рішень.
16. Евристичне програмування: сутність та основні види.
17. Ділові ігри, як різновид евристичних методів та етапи їх проведення.
18. Метод сценаріїв: сутність, особливості розробки.
19. Сутність методу «дерево рішень», основні етапи розробки.
20. Сутність обґрунтування господарських рішень.
21. Критерії оцінювання господарських рішень.
22. Підходи до обґрунтування та вибору рішень.
23. Особливості прогнозування господарських рішень.
24. Сутність та принципи аналізу господарських рішень, основні методи.
25. Математичні методи аналізу господарських рішень.
26. Інструментарій методів аналізу.
27. Сутність та основні причини невизначеності.
28. Видова класифікація невизначеності.
29. Критерії прийняття рішень в умовах невизначеності.
30. Підходи до визначення сутності категорії «ризик».
31. Основні риси ризиків.
32. Сутність підприємницьких ризиків, характеристика факторів, які на них впливають.
33. Основні функції підприємницьких ризиків.

- 34.Класифікація підприємницьких ризиків.
- 35.Критерії прийняття рішень за умов ризику.
- 36.Прийняття рішень у конфліктних ситуаціях.
- 37.Проектний ризик та прийняття господарських рішень.
- 38.Критерії обґрунтування рішень під час вибору інвестиційного проекту.
- 39.Обґрунтування ставки дисконту. Опціональний критерій прийняття рішень.
- 40.Прийняття фінансових рішень за умов ризику.
- 41.Сутність якісного аналізу ризиків підприємницької діяльності, аналіз основних зон ризику.
- 42.Політичний ризик: сутність, причини виникнення, оцінювання ступеня.
- 43.Соціальний ризик.
- 44.Екологічний ризик.
- 45.Адміністративно-законодавчі ризики: сутність, причини виникнення.
- 46.Виробничі ризики, їх класифікація.
- 47.Транспортні ризики.
- 48.Фінансові ризики.
- 49.Інвестиційні ризики.
- 50.Ризики зовнішньоекономічної діяльності.
- 51.Сутність кількісного аналізу ризиків господарювання.
- 52.Система показників абсолютного і відносного вимірювання ризику.
- 53.Статистичний метод оцінювання ступеня підприємницьких ризиків.
- 54.Метод експертних оцінок для визначення ступеня підприємницьких ризиків.
- 55.Аналітично-розрахунковий метод оцінювання ступеня підприємницьких ризиків.
- 56.Рейтинговий та нормативний методи оцінювання ступеня підприємницьких ризиків.
- 57.Метод використання аналогів при оцінюванні ступеня підприємницьких ризиків.
- 58.Метод аналізу доцільності витрат при оцінюванні ступеня підприємницьких ризиків.
- 59.Методи кількісного оцінювання ризиків інвестиційних проектів: метод коригування дисконту, аналіз чутливості, метод сценаріїв.
- 60.Методи кількісного оцінювання ризиків інвестиційних проектів: «дерево» рішень, імітаційне моделювання.
- 61.Методи оцінки ризикованості інвестиційних проектів, їх коротка характеристика.
- 62.Показники аналізу варіабельності прибутку.
- 63.Сутність ризик-менеджменту, його функції.
- 64.Організація ризик-менеджменту на підприємстві. Особливості управління ризиками господарської діяльності.
- 65.Напрями і методи впливу на ступінь ризику господарювання.

СТРАТЕГІЯ ПІДПРИЄМСТВА

1. Поняття «стратегія підприємства».
2. Ієрархія стратегій підприємства.
3. Етапи формування стратегій підприємства.
4. Характеристика розробок десяти шкіл стратегій.
5. Підходи до розробки стратегії школою дизайну.
6. Підходи до розробки стратегії школою планування.
7. Підходи до розробки стратегії школою позиціонування.

8. Підходи до розробки стратегії школою підприємництва.
9. Підходи до розробки стратегії когнітивною школою.
10. Підходи до розробки стратегії школою навчання.
11. Підходи до розробки стратегії школою влади.
12. Підходи до розробки стратегії школою культури.
13. Підходи до розробки стратегії школою зовнішнього середовища.
14. Підходи до розробки стратегії школою конфігурації.
15. Місія підприємства.
16. Цілі підприємства, їх класифікація та рангування.
17. Побудова «дерева цілей».
18. Модель «ієрархічної» структури зовнішнього середовища У.Ділла та Дж.Томпсона.
19. Модель «галузевої структури» М.Портера.
20. Призначення, зміст і методичні особливості аналізу зовнішнього середовища.
21. Внутрішнє середовище фірми та особливості його аналізу.
22. SNW-підхід до аналізу сильних і слабких сторін фірми.
23. Визначення конкурентної позиції фірми.
24. Оцінка конкурентоспроможності фірми на основі методу бенчмаркінгу.
25. Стратегії концентрованого росту.
26. Стратегії інтегрованого росту.
27. Стратегії диверсифікованого росту.
28. Стратегії скорочення.
29. Поняття та види стратегій конкуренції.
30. Стратегія лідерства по витратах.
31. Стратегія диференціації.
32. Сфокусовані стратегії.
33. Сутність та призначення функціональних стратегій.
34. Виробнича стратегія підприємства.
35. Стратегія персоналу.
36. Фінансова стратегія підприємства.
37. Стратегія наукових досліджень та науково-конструкторських робіт.
38. Організаційна, екологічна та соціальна функціональні стратегії підприємства.
39. Поняття про матричні методи в проведенні портфельного аналізу та його етапи.
40. Матриця Бостонської консультативної групи (БКГ) „зростання-частина ринку».
41. Багатофакторна портфельна матриця „Мак-Кінсі» „привабливість-конкурентоспроможність».
42. Матриця Ансоффа.
43. Матриця АДЛ (фірми Артура Д.Літла).
44. Діловий комплексний аналіз (проект PIMS).
45. Модель Хофера-Шендела.
46. Поняття стратегічних альтернатив.
47. Стратегічні альтернативи базових стратегій.
48. Розробка операційних стратегій.
49. Оформлення стратегічного плану підприємства.
50. Декомпонування стратегії.

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА

1. Розкрити сутність понять «виробнича діяльність» та «виробництво».
2. Сутність організації виробництва в сучасних умовах.
3. Визначити взаємозв'язок трьох основних виробничих функцій в організації промислового підприємства.
4. Виробнича система та її загальна структура.
5. Описати роль та значення зв'язків виробничої системи.
6. Суть законів організації виробничих систем та сфера їх застосування.
7. Принцип функціонування, особливості та головні властивості виробничих систем.
8. Цілі та завдання організації виробничої діяльності. Класифікація продукції.
9. Властивості підприємства з погляду економічних відносин.
10. Охарактеризувати структуру ієрархічної виробничої системи.
11. Описати процес перетворення вкладених ресурсів у кінцевий продукт.
12. Структура виробничих процесів.
13. Перерахувати класифікацію виробничих процесів.
14. Прості та складні виробничі процеси.
15. Взаємозв'язок принципів раціональної організації виробничих процесів.
16. Охарактеризувати основні типи виробництва.
17. Перерахувати форми організації виробництва на основі поділу праці. Охарактеризувати концентрацію, спеціалізацію, кооперування виробничими процесами.
18. Перерахувати форми організації виробництва на основі поділу праці. Охарактеризувати комбінування, конверсію, диверсифікацію виробничими процесами.
19. Виробнича структура. Існуючі види виробничих структур підприємств в сучасних умовах.
20. Перерахувати головні чинники виробничої структури.
21. Принципи формування виробничих структур.
22. Цехова виробнича структура підприємства.
23. Особливості просторового розташування підприємства .
24. Сутність виробничого циклів. Перерахувати складові виробничого циклу.
25. Структура виробничого циклу.
26. Сучасні шляхи скорочення виробничого циклу.
27. Послідовний вид руху партії деталей.
28. Паралельний вид руху партії деталей.
29. Послідовно-паралельний вид руху партії деталей.
30. Перерахувати та охарактеризувати чинники, що впливають на тривалість виробничого циклу.
31. Державні органи управління та їх роль у забезпеченні розвитку національної економіки.
32. Податкова система та податкова політика держави по відношенню до промислових підприємств.
33. Інфраструктура підприємства. Роль та значення.
34. Характеристика допоміжного господарства на підприємстві.
35. Характеристика обслуговуючого господарства на підприємстві.
36. Організація інструментального господарства підприємства.
37. Описати узагальнену структуру інструментального господарства.

38. Мета та завдання технічного обслуговування та ремонту.
39. Структура ремонтного господарства підприємства.
40. Технічне обслуговування на підприємстві.
41. Планові ремонти на підприємстві. Їх характеристика.
42. Мета створення енергетичного господарства підприємства.
43. Завдання створення енергетичного господарства на підприємстві.
44. Структура енергогосподарства та органи управління.
45. Види енергоносіїв та форми енергозабезпечення.
46. Дати загальну характеристику загальнозаводського господарства підприємства.
47. Дати загальну характеристику цехового господарства підприємства.
48. Резерви та напрямки вдосконалення енергетичного господарства підприємства.
49. Головне завдання транспортного господарства.
50. Склад транспортного господарства.
51. Організація перевезення на підприємстві. Маятниковий вид перевезень.
52. Організація перевезення на підприємстві. Кільцевий маршрут перевезень.
53. Організація перевезення на підприємстві. Радіальний маршрут перевезень.
54. Мета, завдання та функції складського господарства.
55. Дати визначення якості продукції.
56. Міжнародні стандарти якості ISO. Головні завдання у сфері якості, що вирішує підприємство.
57. Принципи управління якістю, які використовуються.
58. Сутність та система показників конкурентоспроможності підприємства.
59. Мета та завдання контролю якості продукції.
60. Технічний контроль. Мета технічного контролю. Вимоги до організації технічного контролю.
61. Технічний контроль. Об'єкти технічного контролю.
62. Технічний контроль. Засоби технічного контролю.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

«Організація виробництва»

1. Васильков В.Г. Організація виробництва: Навч. посібник / Васильков В.Г - К.: КНЕУ, 2010. - 524 с.
2. Господарський Кодекс України від 16.01.2003 р. N 436-IV // Голос України від 14.03.2003. - № 49.
3. Нормування праці: Підручник / За ред. В.М.Данюка і В.М.Абрамова. — К.:1995. - 208 с.
4. Онищенко В.О. Організація виробництва: Навчальний посібник / Онищенко В.О., Редкін О.В., Старовірець О.С., Циганова В.Я. - К.: "Лібра", 2003. - 336 с.
5. Организация производства на предприятии: Учеб. для техн. и экон. спец. / Под ред. О. Г. Турова, Б. Ю. Сербиновского. — Ростов-н/Д: Март, 2005. - 464 с.
6. Пасічкін В.Г., Організація виробництва: Навчальний посібник / Пасічкін В.Г., Акіліна О.В. - Київ: Центр навчальної літератури, 2005. - 248 с.
7. Плоткін Я.Д. Виробничий менеджмент: Навч. посібник / Плоткін Я.Д., Пашенко І.Н. - Львів: Держ. ун-т «Львівська політехніка», 1999. - 258с.
8. Фахурдинов Р.А. Организация производства: Учебник. - М.: ИНФРА-М., 2008. - 627 с.
9. Цигилик І.І. Економіка й організація виробництва (навчальний посібник у схемах, формулах і таблицях) / Цигилик І.І., Мозіль О.І., Кірдякіна Н.В. - К.: Центр навчальної літератури, 2006.-176 с.
10. Василенко В.А. Теорія і практика розробки управлінських рішень: Навчальний посібник / Василенко В. А. — К.: ЦУЛ, 2005. — 420 с
11. Герасимчук В.Г. Розвиток підприємств: діагностика, стратегія, ефективність / Герасимчук В.Г. — К.: Вища шк., 1995. — 265 с.
12. Економічний словник–довідник / за редакцією С.В.Мочерного. - К.: Femina,1995. - 368 с.
13. Кальченко А. Г. Логістика: навч. посібник [вид. 2-ге, без змін] / Кальченко А. Г., Кривещенко В.В. — К.: КНЕУ, 2008. — 472 с.
14. Управління якістю продукції: Навч. посібник / За ред. О.Й.Запунного. - К.: ІЗМН,1998. – 294 с.
15. Лукинский В.С. Логистика в примерах и задачах: учеб. пособие / Лукинский В.С., Бережной В.И., Бережная Е.В. и др. – М.: Финансы и статистика, 2009. – 288с.

«Потенціал і розвиток підприємства»

1. Бюджетний кодекс України. [Електронний ресурс] : Закон України від 21.06.2001 № 2542-III. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>
2. Господарський кодекс України. [Електронний ресурс] : Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>
3. Про оцінку земель. [Електронний ресурс] : Закон України від 11.12.2003 № 1378-IV. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>

4. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні. [Електронний ресурс]: Закон України від 12.07.2001 № 2658-III. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>
5. Валдайцев С.В. Оценка бизнеса и управление стоимостью предприятия/ С. В. Валдайцев. – М., 2001. – 258 с.
6. Виханский О.С. Стратегическое управление/ О. С. Виханский. – М., 2003. – 296 с.
7. Должанський І.З. Управління потенціалом підприємства/ І. З. Должанський, Т. О. Загорна, О. О. Удалих. Издательство: Центр навчальної літератури. – К., 2006. – 360 с.
8. Иванов Н.И. Экономические аспекты производственного потенциала: теория и практика/ Н. И. Иванов. – Донецк: ИЭП НАН Украины, 2000 – 315 с.
9. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : [навч. посібник] /Н.С. Краснокутська. – К. : Центр навч. літ-ри, 2005. – 352 с.
10. Національний стандарт №1 " Загальні засади оцінки майна і майнових прав" II.Оценка стоимости предприятия (бизнеса): [учеб. пособие]/ под. ред. Н.А. Абдулаева. – М., 2000.
11. Радченко К.І. Стратегічний аналіз у бізнесі: [навч. посібник]/ К. І. Радченко. - Львів:" Новий світ" – 2000, 2003.- 272 с.

«Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків»

1. Андреева Т.Є. Ризик у ринковій економіці: Навчальний посібник. / Т.Є. Андреева, Т.Е. Петровська. – Харків: Бурун Книга, 2005. – 128 с.
2. Андрійчук В. Менеджмент: прийняття рішень і ризик: Навчальний посібник./ В. Андрійчук, Л. Бауер. - К.: КНЕУ, 1998. – 316 с.
3. Василенко В. А. Теорія і практика розробки управлінських рішень / В.А. Василенко. – К.: ЦУЛ, 2002. – 420 с.
4. Верченко П.І. Ризикологія: Навч.-метод. Посіб для самост. вивч. дисц. / П.І. Верченко, Г.І. Великоіваненко, Н.В. Демчук та ін. – К.: КНЕУ, 2006. - 176 с.
5. Вітлінський В.В. Аналіз, моделювання та управління економічним ризиком: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / В.В. Вітлінський, П.І. Верченко. – К.: КНЕУ, 2000. – 292 с.
6. Вітлінський В.В. Економічний ризик: ігрові моделі: Навчальний посібник / В.В.Вітлінський, П.І.Верченко, А.В.Сигал, Я.С.Наконечний; За ред. В.В.Вітлінського. – К.: КНЕУ, 2002.
7. Вітлінський В.В. Ризик у менеджменті. / В.В. Вітлінський, С.І. Наконечний. – К.: ТОВ «Борисфен-М», 1996. – 208с.
8. Вітлінський В.В. Ризикологія в економіці та підприємстві: Монографія. / В.В. Вітлінський, Г.І.Великоіваненко. – К.: КНЕУ, 2004. – 480 с.
9. Вітлінський В.В. Ризикологія в зовнішньоекономічній діяльності. / В.В. Вітлінський, Л.Л. Маханець. – К.: КНЕУ, 2008. – 432 с.
10. Гоберман В. А. Основы производственного менеджмента: моделирование операций и управленческих решений: Учеб. пособие. / В.А. Гоберман, Л.А. Гоберман. – М.: Юристъ, 2002. – 336 с.
11. Гогіташвілі Г.Г. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами. / Г.Г. Гогіташвілі, Є. Карчевські, В.М. Лапін. – К.: Знання, 2007. – 368 с.

12. Денисенко М.П. Кредитування та ризики. / М.П. Денисенко та ін. – К.: Видавничий дім «Професіонал», 2008. – 480 с.
13. Дерлоу Д. Ключові управлінські рішення. Технологія прийняття рішень. / Д. Дерлоу. – К.: Всеуито, Наук. думка, 2001. – 242 с.
14. Донець Л.І. Економічні ризики та методи їх вимірювань: Навчальний посібник. / Л.І. Донець. – К.: ЦУЛ, 2006. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://pidruchniki.ws>.
15. Івченко І.Ю. Моделювання економічних ризиків і ризикових ситуацій. / І.Ю. Івченко. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 344 с.
16. Ілляшенко С.М. Економічний ризик: Навчальний посібник, 2-ге вид., доп. перероб. / С.М. Ілляшенко. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 220 с.
17. Кігель В.Р. Методи і моделі підтримки прийняття рішень у ринковій економіці: Навчальний посібник. / В.Р. Кігель. - К.: ЦУЛ, 2003.
18. Клименко С. М. Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризиків / С.М. Клименко, О.С. Дуброва. – К.: КНЕУ, 2005. – 252 с. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ubooks.com.ua/books>.
19. Клименко С.М. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків: Навч.- метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / С.М. Клименко, О.С. Дуброва. – К.: КНЕУ, 2006. – 188 с. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.twirpx.com>.
20. Кондрашихін А.Б. Теорія та практика підприємницького ризику: Навчальний посібник / А.Б. Кондрашихін, Т.В. Пепа. – К.: К.: Центр учбової літератури, 2009. – 224 с.
21. Кузьмін О.Є. та ін. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків: Навчальний посібник. / О.Є. Кузьмін, Г.Л. Вербицька, О.Г. Мельник. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2008. – 212с.
22. Кузьмін О.Є. та ін. Управління ризиками в інноваційній діяльності: Навчально-методичний посібник. / О.Є. Кузьмін, Н.Ю. Подольчак, Н.І. Подольчак. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2009. – 176 с.
23. Лук'янова В.В. Діагностика ризику діяльності підприємства: Монографія. / В.В. Лук'янова. – Хмельницький, ПП Ковальський В.В., 2007. –312 с.
24. Лук'янова В.В. Економічний ризик. / В.В. Лук'янова, Т.В. Головач. – К.: Академвидав, 2007. – 464 с.
25. Машина Н.І. Економічний ризик і методи його вимірювання: Навчальний посібник. / Н.І. Машина. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 188 с.
26. Сахарцева І.І. Ризики економічної діагностики підприємства: Навчальний посібник. / І.І. Сахарцева, О.В. Шляга. – К.: Кондор, 2008. – 380 с.
27. Світлична Т. І. Конспект лекцій з дисципліни «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків» / Т. І. Світлична; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 111 с. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://eprints.kname.edu.ua>.
28. Смирнов Э. А. Разработка управленческих решений: Учеб. для вузов. Э.А. Смирнов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. — 271 с.
29. Старостіна А.О. Ризик-менеджмент: теорія та практика. / А.О. Старостіна, В.А. Кравченко. – К.: Політехніка: Кондор, 2004. – 200 с.
30. Сулим Н.В. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків: Посібник./ Н.В. Сулим, О.С. Пенцак. – Львів: Видавництво «Новий Світ - 2000», 2010.

31. Хіт Роберт. Кризовий менеджмент для керівників. / Роберт Хіт. – К.: Всеуито, Наук. думка, 2002. – 566 с.
32. Чорноморченко Н.В. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків. / Н.В. Чорноморченко, І.С. Іванова, Н.С. Приймак. – Львів: Магнолія 2006, 2010. – 260 с.
33. Шапкин А.С. Экономические и финансовые риски. Оценка, управление, портфель инвестиций: Монография. / Шапкин А.С. – М.: Изд.-торг. корпорация «Дашков и К°», 2003. – 544 с.
34. Шегда А.В. Ризики в підприємстві: оцінювання та управління. / А.В. Шегда, М.В. Голованенко. – К.: Знання, 2008. – 272 с.

«Стратегія підприємства»

1. Березін О.В. Стратегія підприємства: навчальний посібник/ О.В.Березін, М.Г.Безпарточний. - К.: Ліра. - К, 2010. - 224с.
2. Василенко В.О. Стратегічне управління підприємством : [навч. посібник] / В. О. Василенко, Т. І. Ткаченко. - Вид. 2-ге, випр. і доп.: за ред. Василенко В.О. -К.: Центр навчальної літератури, 2004. - 400 с.
3. Герасимчук В.Г. Стратегічне управління підприємством. Географічне моделювання/ В. Г. Герасимчук. - К.: КНЕУ, 2000. – 360 с.
4. Економіка підприємства: [підручник] / за заг. ред. С.Ф.Покропивного. - Вид. 2-ге, перероб. та доп. К.: КНЕУ, 2001.
5. Клівець П.Г. Стратегія підприємства: [навч. посібник] /П. Г. Клівець. - Київ «Академвидав», 2007. – 320 с.
6. Немцов В.Д. Стратегічний менеджмент/ В. Д. Немцов, Л. Є. Довгань. - К.: "Експрес-Поліграф", 2002. - 560 с.
7. Оберемчук В.Ф. Стратегія підприємства: [Короткий курс лекцій]/ В. Ф. Оберемчук. - К.: МАУП, 2000. – 128 с.
8. Скібіцький О.М. Стратегічний менеджмент: [навч. посібник] /О. М. Скібіцький. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 312 с.
9. Шершньова З. Стратегічне управління : [навч. посібник]. [Електронний ресурс]/З. Є. Шершньова, С. В. Оборська. - КНЕУ, 1999. – Режим доступу : http://bib.convdocs.org/v41601/шершньова_з.є.,_оборська_с.в._стратегічне_управління
10. Афанасьєв М.В. Стратегія підприємства: [навч.-методичний посібник]/ М. В. Афанасьєв, Г. О. Селєзньова. -Х.: ВД «ІНЖЕК», 2007. - 272 с.
11. Наливайко А.П. Теорія стратегії підприємства. Сучасний стан та напрямки розвитку: [монографія]/ А. П. Наливайко. - К.: КНЕУ, 2001. – 227 с.
12. Осовська Г.В. Стратегічний менеджмент: [навч. посібник] /Г. В. Осовська, О. Л. Ішук, І. В. Жалінська. - К.: Кондор, 2003. – 196 с.
13. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: [навч. посібник] / - К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 352 с.
14. Портер М. Стратегії конкуренції/М. Портер; Пер. з англ. - К.: Основи, 1998.
15. Покропивний С.Ф. Підприємство: стратегія, організація, ефективність: [навч. посібник] /С. Ф. Покропивний, В. М. Колот. - К.:КНЕУ, 1998.- 352 с.
16. Сумець О.М. Стратегія підприємства. Теорія, ситуації, приклади: [навч. посібник] / О. М. Сумець. - К.: ВД «Професіонал», 2005. – 320 с.